

UIT DE SCHRIFT

VERBERGING.

„Want indien zij dit doen aan het groene hout, wat zal met het dorre geschieden?”

Luc. 23 : 31.

De jammerende vrouwen uit Jeruzalem schijnen wel de eenige behoorlijke stoffage van de via dolorosa te zijn. In de menigte van vijanden, van spotters, van brutale ongelovigen of van vreesachtige geloovigen, zorgen zij, naar het schijnt, als de eenigen voor den passenden stijl: ze weenen en klagen. Quis non flet?

De Heiland echter laat zich door haar niet dienen. Hij wijst haar stijl af. „Weent niet over mij”, zoo spreekt Hij ze aan, d.w.z. „houdt op met over mij te weenen”. Het is een duidelijk v e r b o d. Daarop volgt een duidelijk g e b o d. „Weent integendeel over u zelf en uwe kinderen”, en dan komt er een voor-spelling van de groote smart, die accompaneeren zal den val van Jeruzalem, die aanstaande is. De wegen waarlangs deze droefheid haar uitweg zoekt, zullen wegen des doods zijn. Ja, wegen van den vollen dood. En daarin ook wegen van den eeuwigen dood. Want gelijk in zijn eschatologische redevoe-ringen te voren reeds de Christus de lijn van het profetisch perspectief zoo ver doortrok, dat de val van Jeruzalem voor het menschelijk gezicht samen-groeide met den ondergang van heel de wereld, zoo is het ook nog hier. Daarom hooren wij ook Hem zeggen, dat bij den val van Jeruzalem het geeste-lijk steriele volk zijn vloek zag slingeren tegen het in biotischen zin niet gesteriliseerde: „Vervloekt de schoot die voortbrengt!”

Welnu, in het laatste bijbelboek vernemen wij een herhaalde aankondiging van ditzelfde schrikke-lijke woord, opklinkend nu als een kreet in uitersten doodsnoed vanuit de in het jongste oordeel door God zelf opgeblazen sterken en burchten der anti-christelijke wereld, als zij ter helle vaart. „Bergen valt op ons! Heuvelen bedekt ons! En vloek over het leven, dat ander leven voortbracht!”

Die ondergang is zeker. Dat wist de kerk, zoover zij de bondslijn naar het schriftuurlijk onderwijs placht door te trekken, reeds lang uit de Schriften. In zooverre is Christus' woord voor den goeden lezer der al-oude profetieën niet anders dan een duidelijke bevestiging van de hoofdzom van al haar aan de bondswraak gewijde kapitels. Een volk, een kerk, een uiterste geslacht, dat zijn eigen Messias verwerpt, kan niet anders dan door de Groote Wraak verslonden worden. „Mijne is de wraak, ik zal het vergelden”, spreekt de Heere.

Wat de kerk, die de profetieën pleegt te lezen met een geestelijk oog, echter niet voetstoots kan verklaren, is de manier waarop Christus dat komende gericht verbindt aan zijn eigen dood. Hij stelt het immers zóó voor, alsof de ondergang van het ontrouwe volk, dat zijn Messias verwerpt, een logische consequentie is van zijn eigen verwerping door dat volk en zijn priesters. Een consequentie zeiden we, — maar dan ditmaal niet van Gods wrekende gerechtigheid, doch van de s a t a n i s c h e drift. Spreekt Hij niet een raadselspreuk, wanneer Hij zegt: „Indien zij dit doen aan het groene (vochtige) hout, wat zal met het dorre geschieden?”

Hierin is wat wonderlijks.

Het lijkt geen twijfel of met dat groene, nog vochtige hout doelt de Christus op zich zelf. In zulk hout is nog leven. Men kan nog beloften eruit wachten. Misschien kan men nog een boom ervan maken; wanneer het benedenwaarts wortelen schiet, zal het ook opwaarts vruchten kunnen dragen. Maar het dorre hout is droog; het vocht is er uit, men kan het slechts verbranden, want het heeft geen beloften meer. En 't lijkt wederom geen twijfel, of met dit dorre hout doelt Christus op de onge-loovige, hardnekkige, vleeschelijke Joden.

Zoo schijnt de logica van zijn verkondiging als volgt te wezen:

„Indien men mij, den boom, waaraan nog zoo veel goeds was, toch niet meer de moeite van bemesting en beplanting, de moeite van het sparen waard acht, hoeveel te minder u, die ledig en onvruchtbaar zijt? Als de tuinlieden en de opzichters van het wereld-en van het kerkpark van mij, den groenen boom durven zeggen: „ruk hem uit, hij beslaat onnuttelijk de aarde, hoe veel te eer zal men u, dorre, doode boomen, uitrukken uit den grond? Als de brutaal aanrollende wagen-van-victorie, waarop de overste deser wereld gezeten is, voor zich een heirbaan wil ontwerpen zien dwars door de tuinen van Abrahams kerkvolk heen, en als ik dan op zij moet, ik, de groene boom, opdat de wegwerkers van den anti-christ hun gang kunnen gaan, naar het bestek van den wegebouw der zonde, hoeveel te meer zal men dan u, dorre struken, uitrukken en terzij van den weg-in-aanbouw op den grooten hoop verbranden?”

Ge voelt nu zelf: hierin is wat wonderlijks. Het wordt zóó voorgesteld, alsof de macht, die in de wereld Christus vonnist in den naam van Rome's Caesar, dan ook wel in des te grooter onbezorgdheid de anderen op zal ruimen.

Maar staan de zaken eigenlijk niet volkomen andersom? Zegt niet het vleesch, dat eigenlijk de Christus het dorre hout is, en wie Hem uitwerpt tot het groene hout behoort? Is niet veelmeer de logica waarmee de Satan de Kafjassen en de Pila-tussen infecteert hieraan te kennen, dat zij den Christus nutteloos noemt, en schadelijk, en een dwaasheid, en den grooten sanstoots-steen; en al wie Hem blijft verwerpen een factor noemt van wederopbouw, die constructief is?

Het kan niet ontkend worden: Christus zelf heeft dikwijls zóó de situatie geteekend. Hij zelf heeft meer dan eens de schrikkelijke conclusies van Satans syllogismen ons doen hooren. Tenslotte, tenslotte, tenslotte luidt hun conclusie niet, dat Christus nog voordeelen heeft boven zijn verwerpers, dat Hij, relatief gesproken nog wat te beloven had en de anderen niets meer, doch, vlak omgekeerd, zóó luidt de slotsom: „Hij is de groote schadepost, de dorre boom, de parasiet, de worm, die den wortel verteert, de kever, die de vruchten wegvreet óér ze groeien, en wie Hem gram is, die is wijs, die spaart den hof, dien noeme men: „de Hovenier”.

Inderdaad, — en voor zoover de dingen zóó staan rest ons geen andere conclusie dan deze, dat Christus, zelfs enkele oogenblikken voor zijn uiterste smarten, zich nog bedient van de leermethode der raadselspreuk. Dat is te zeggen: hij openbaart zich, maar nog steeds in verberging. Zijn „Messias-geheim”, waarover theologen zoo heel veel schreven, geeft Hij nog niet prijs. Hij redeneert met deze klaagsters op de via dolorosa gansch-in haar eigen stijl. Zij beweeuen hem als één van Abrahams veel belovende zonen, als wonderdoener, ziekengenezer, Romeinen-bestraffer, priester-corrector, volksvriend, kindergesel en wat al meer. Maar als Messias kennen zij Hem niet. Die paar, die den Messias in Hem zagen, zijn óf gevloden, óf volgen van verre. Maar in het vrouwenkoor zoekt men hen te vergeefs.

Zoo ligt er een oordeel in het kiezen van deze leermethode van de raadselspreuk door Christus. Hij kiest deze methode naar zijn eigen Woord, „opdat zij ziende niet zien, en hoorende niet bemerken”.

Toch is de verberging in dit woord slechts ten deele. Er blijft openbaring in. Want zich zelf als het groene hout aandienende, in tegenstelling met het Jodendom, dat het dorre hout genaamd wordt, laat Hij toch duidelijk merken, wie Hij is en wie zij zijn. Hij is Israëls ware zoon, beloofd aan de vaderen en in Hem alleen draagt Abrahams stam vruchten naar den aard. Wie tot Israëls boom behooren wil, behoort bij Hem. En zóó iemand zal nog in deze ure bedenken, wat tot zijn vrede dient. Hij zal het leven vinden in Christus' dood, de rechtvaardiging ontvangen uit zijn verdoemenis, en als een brand-hout uit dát vuur gerukt worden, dat H e m verteert.

Zoo is de Christus groot en souverein in het kiezen van zijn leermethode, maar Hij is ook genadig. Want terwijl Hij het raadsel opgeeft, geeft Hij meteen den sleutel in de hand, die het geheim kan doen ontsluiten; en zalig is hij, die in de beschrijving van den persoon van Jezus Christus door hem zelf geen reden neemt om zich van hem voor eeuwig te distancieeren, doch om bij hem neer te vallen met het ootmoedig gebed, dat Hij, die het raadsel opgeeft, het ook moge oplossen. Zulk een menschenkind komt terecht bij Hem en zal van hem weer worden verwezen naar de Schriften. Voor dezen laatsten mensch zal het eene woord aanleiding zijn om te vragen naar alle andere woorden, dat is: naar het eene Woord van God, dat ons den Messias teekent in zijn volkomen offerande.

K. S.

KERKELIJK LEVEN

WAAR BLIJVEN DE GEBEDEN ?

Wij willen niet hatelijk zijn, daar is de zaak veel te ernstig voor. Maar wij willen wel haten. Haat is de keerzij van de liefde. Wij willen liefhebben de kerk, en daarom haten alle kerkgeknoui.

Daarom volgende opmerking. Destijds is vanwege de schorsende synode officieel bij openbaar schrijven van de kerken gevraagd, dat zij den Heere zouden bidden, om met zijn goddelijken zegen de schorsing van ondergeteekende te bekronen. Dit is in geen hoek geschied.

Natuurlijk bedoelde dit gebed niet een reclame-stukje te zijn om stemming te wekken. En ook was de inhoud van het opgedragene gebed niet: laat deze geschorste man genoeg nemen met een streep over den neus, en een brandmerk op den rug om zijn positie te redden. Maar het geheel was een door Berkouwer e.s. officieel ondertekend

geestelijk verzoek, dat het gebed der kerk als het voornaamste stuk van haar dankbaarheid den Heere zou danken, dat het goede Gereformeerde kerkrecht, welks grondlijnen immers g e o p e n - b a a r d zijn, nu zijn zegen had afgeworpen in het uitsnijden van die zieke plek uit Christus' lichaam. En het was dienoverkomstig een vraag van de onderling geestelijk vereenigde geloovigen, dat de man in kwestie zich van zijn boozen weg bekeeren mocht, en dus bukken zou voor het recht des Heeren, dat bediend was in het Gereformeerde kerkrecht, zooals het tegenover hem was toegepast.

Zóó staan de zaken toch, niet waar dr Berkouwer? Niet waar dr Dijk? Niet waar dr Ridderbos? Gij weet toch wel, hoe Paulus, de apostel, blijkens 2 Cor. 5 gezegd heeft, dat zijn geest zou tezamen komen met den geest van de geloovigen in Corinthe en hoe die vereende geesten dan samen zouden voortvaren tot de tucht, ook in gebeden.

Juist in gebeden.

In het g e b e d der kerk toch verheft zich haar geestelijke kracht overeenkomstig haar goddelijk recht en beklimt haar hoogten. De tucht is immers het hoogtepunt der verlossing van Christus' kerk: daarom wordt ze ook beleden in Zondag 31: de laatste afdeling van deel twee van den Catechismus, de leer der verlossing!

Wij hebben het goed gevoeld op dien Zondagmorgen destijds dr Berkouwer. Uw geest en mijn geest waren niet vereenigd, maar riepen tegen elkander in. Ik vond Uw circulaire slecht, en gij moet mijn oordeel over haar slecht gevonden hebben. Als ik U aanspreek, spreek ik heel uw synode aan; ik ben niet persoonlijk. Overigens is bidden, dacht ik, wél persoonlijk.

Nu heb ik al eens gevraagd, waarom er niet zulke bidbrieven rond gezonden zijn bij de latere schorsingen.

Ik kreeg geen antwoord.

Dat is niet erg.

Maar ik vrees, dat Uw geloovigen, die met U op dien Zondagmorgen in den geest vereenigd waren op die vraag ook geen antwoord hebben gehad.

Dat vind ik wél erg. Want: „Gij zijt mij onvergetelijk”.

Ik vrees e i g e n l i j k, dat Uw geloovigen, dr Berkouwer, niet eens hebben gemerkt, dat zij geen antwoord kregen op de zoeven gestelde vraag.

En dát vind ik het allerergste.

Want daaruit blijkt, als ik juist zie, dat zij niet eens in die spanning van 2 Cor. 5 geweest zijn.

Hoe het zij: die gebeden liggen er nog. Men zegt, dat gebeden offeranden zijn. Reukwerk. Dankoffers. Welnu, volgens Uw meening — ik spreek nog steeds in den stijl van Uw gebeden — heeft ondergeteekende zich gruwelijk verhard ten kwade. En hij heeft Uw kerkrecht, dat gij goddelijk noemt, blijvend verworpen en voor die verwerping de geloovigen, die hij bereikten kon, openlijk gevraagd, met hem zich in den geest te vereenigen. Dát was ook in den stijl van 2 Cor. 5. Op Uw standpunt was het in mijn geval aanwending van dien stijl voor een schandelijke roofbouw. Op het mijne was het aanwending van dien stijl voor geboden kerkbouw. U zag en zie ik als de facto kerkverwoester. Gij zaagt en ziet mij alzo. Dat zijn de nuchtere feiten. En de enkele dwazen, die meenen, dat wij zulke dingen elkaar in de krant niet moeten zeggen, zijn U tien maal meer ontrouw, dan mij. Want gij hebt geweld, dat wij het op dien Zondagmorgen a a n G o d e n d e e n g e l e n zouden zeggen.

Als ik nu lees, dat wij vrijgemaakten door U worden aangezocht voor een samenspreking, dan komt bij mij de vraag boven: „w a a r b l i j v e n U w g e b e d e n ?” Zoudt gij zoo'n bidbrief niet meer durven schrijven, dr Berkouwer, gij met Uw moderamen? Ik wilde, dat ik dat gelooven kon, al wilde ik d a n meteen dat gij dat openlijk zoudt zeggen. Want het is geen kleinigheid, wanneer de kerk offeranden, reukwerk, „voor God toegericht”, op een kerkelijken gerichtsdag (2 Cor. 4) publiekrechtelijk op het altaar schikt, en een paar maanden later zou belijden: „dat was geen reukwerk, want wij zouden het vandaag niet meer durven leggen op het altaar Gods, het gouden altaar dat voor den troon is. Men kan in zijn private leven zich schamen over valsche „gebeden”, en dáarover heeft de krant te zwijgen. Maar het gaat nu in dit artikelje, in dit appél op de gewetens van allen, die met U op dien Zondagmorgen in den geest vereenigd waren, om publiek, liturgisch, officieel gebrachte gebedsofferanden.

Maar wat vraag ik nog? Ik weet het immers? Wij allen weten het immers? Gij hebt pas den volke verzekerd, dat de door Uw synode geschiedte handelingen van tucht zijn gehandhaafd en dat dus genaamde kerkrecht, dat op dien Zondagmorgen U voor den geest stond, goed is geweest. Maar dan vraag ik met des te sterker drang: waar blijven Uw gebeden? Men zegt, dat gij de eenheid zoekt. Niemand mag zeggen overtuigd te zijn, dat dit bij u allen een reclame-stukje is. In Uw kring wordt reeds de suggestie gewekt, als zouden wij niet

willen. V laatst ge dureplek „ja” en leed. Dat punt zal of geeste. Gij ham daaracht rechtelijke Deedt g d i s p u en disput geven for node hee Zij heeft eveneens Dan ab dien Zond Gods aan Welnu i en gij pro staat lengte ban bli door l gecony Dondert l Aärons el ven Uw ge zoo gauw voor den dagmorge geestesspa ders vlees worden? ; reeds zoo opstaan e troon, wa ook onze J Wij gaa goddelijke sing, de w Ik vers te zoeken kerades af dering van vroom „n dat de ke offerdienst Ik geloc die de syn

EEN „H DOKTER

Naar wij lezen heeft blad, dat weer same nen niet m van de een lang den het uitslui luidde dus Deze pra aan zijn s dr Ridderl niet verge als wij ha ken”. Heef naar de Se doen verge rechtelijke bediening v haar ook i zij wil dit

Bedoeld het verled wij vragen is het „zie te maken v Immers ne verband lee uitwierpen, geldende n wij uit de God waren eens. M.a.w zoodra mer kerkorde in uit tevoere kerken op t zaak in stu synode. En te leeren, was met 1 zoo verzeke Dr Riddo huisapothec „Vergeten, Maar zou derdaad oo

kerk als het
beaardigd den
reformeerde
geopen-
vorpen in het
stus' lichaam.
naag van de
vigen, dat de
weg bekeeren
et recht des
reformeerde
vas toegepast.
ir Berkouwer?
ladderbos? Gij
tel, blijkens 2
zou tezamen
en in Corinthe
samen zouden
len.

eft zich haar
aar goddelijk
icht is immers
Christus' kerk:
ondag 31: de
vee van den

dien Zondag-
geest en mijn
riepen tegen
slecht, en gij
onden hebben,
y synode aan;
bidden, dacht

arom er niet
ij de latere

en, die met U
ereenigd waren
ben gehad.
ziet mij onver-

geloovigen, dr
gemerkt,
oeven gestelde

ie, dat zij niet
eweest zijn.

nog. Men zegt,
rk. Dankoffers.
reek nog steeds
ndergeteekende
in hij heeft Uw
blijvend ver-
geloovigen, die
met hem zich
ook in den stijl
as het in mijn
or een schande-
het aanwending
ouw. U zag en
c. Gij zaagt en
e feiten. En de
ij zulke dingen
ten zeggen, zijn

Want gij hebt
gmorgen a a a
den zeggen.

aaften door U
nspreking, dan
ar blijven
bidbrief niet
dr Berkouwer,
dat ik dat ge-
dat gij dat open-
een kleinigheid,
verk, „voor God
chtsdag (2 Cor.
schikt, en een
„dat was geen
adaag niet meer
et gouden altaar
ijn private leven
in", en dáarover
t gaat nu in dit
etens van allen,
n den geest ver-
Iturgisch,
feranden.

et het immers?
bt pas den volke
geschiede hande-
en dat dus ge-
Zondagmorgen U
weest. Maar dan
ag: waar blijven
de eenheid zoekt.

zijn, dat dit bij
Uw kring wordt
zouden wij niet

willen. Welnu: op dien Zondagmorgen was ons
laatst gebleven ontmoetingspunt en tevens proce-
dureplekje voor den troon van God. Gij zeydet daar
„ja" en „neen", waar ik mijn „neen" of „ja" be-
leed. Dat laatste destijds ons gebleven vereenigings-
punt zal het eerste moeten zijn bij elke visuele
of geestelijke ontmoeting.

Gij handhaaft daar Uw gebeden van toen, met de
daarachter liggende grondgedachten, en de kerk-
rechtelijke geloofsinhouden, of gij doet dat niet.

Deedt gij het niet, dan zou voor het minst
disputabel-stelling van Uw kerkrecht
en disputabel-stelling van Uw in 1905 en '42 ge-
geven formules passend zijn geweest. Maar Uw syno-
de heeft niets van zich zelf disputabel gesteld.
Zij heeft haar kerkrecht gehandhaafd en 1905-'42
eveneens gehandhaafd.

Dan stelt ge dus ook haar gebedsgronden van
dien Zondagmorgen wederom als betrouwbaar voor
Gods aangezicht en handhaaft dus haar gebeden.

Welnu dan, gij dr Berkouwer en gij ds Dursema
en gij professoren-kranen daar aan die groene tafel,
staat dan toch eens op in volle
lengte en werpt Uw profetische
banbliksems midden in de destijds
door U voor een publiek gebed
geconvoceerde menschenmassa's.
Dondert hun toe met Mozes' stem en tegenover
Aïrons ellendige zwakheids-diplomatie: „Waar blij-
ven Uw gebeden? Hebben WIJ synodallisten elkaar
zoo gauw vergeten? Was het geen heerlijk moment
voor den troon des Heeren op dien bepaalden Zon-
dagmorgen, toen wij daar vereenigd waren in Paulus'
geestesspanning, roepende in den geest tegen Schild-
ers vleesch opdat zijn geest mocht behouden
worden? Ziet hij heeft zich verhard en met hem
reeds zooveel duizenden anderen. Komt, laat ons
opstaan en andermaal ons plaatsen voor Gods
troon, want wij hebben alles gehandhaafd en dus
ook onze gebeden.

Wij gaan samen bidden, dat de Heere met zijn
goddelijken zegen bekronde de uitwerping, de schor-
sing, de wegzending van al die duizenden!"

Ik verzeker U, dat de oproep om concentratie
te zoeken voor den troon Gods en daar alle mas-
kerades af te leggen, de sterkste daad is ter bevo-
dering van de eenheid want dáár pas leert men
vroom „neen" zeggen tegen elk camouflagespel,
dat de kerk verwoest, haar stijl bederft en haar
offerdienst tot een verfoeilijke karikatuur maakt.

Ik geloof dat de vrijgemaakten de eenigen zijn
die de synode ernstig nemen.

K. S.

EEN „HUISELIJK" RECEPT, DAT DE DOKTER AMBTSHALVE NIET MEENT.

Naar wij in de pers van de vrijgemaakte kerken
lezen heeft één der synodale prae-adviseurs in een
blad, dat wij niet ontvangen geschreven, dat het
weer samengaan van de uitwerpers en uitgeworpen-
nen niet mogelijk is in den vorm van schuldbelijdenis
van de eene partij tegenover de andere, doch alleen
langs den weg van het afzien van het verleden en
het uitsluitend zien naar de toekomst. Het recept
luidde dus: „Vergeeten wat gebeurd is".

Deze prae-adviseur heeft geloof ik nagelaten zich
aan zijn synode te conformeren. Het is de jonge
dr Ridderbos. Zijn synode immers wil heelemaal
niet vergeten wat gebeurd is. Zij wil het, althans
als wij haar Christelijk aanhooren, „doen geden-
ken". Heeft zij niet gezegd, dat de oude uitspraken
naar de Schrift waren? Zou men de Schrift willen
doen vergeten? Immers neen? Zij heeft de kerk-
rechtelijke bepalingen gehandhaafd gelijk ook de
bediening van de sleutelmacht door Christus, volgens
haar ook aan haar gegeven. Met andere woorden,
zij wil dit alles blijven gedenken.

Bedoelt prae-adviseur kan wel zeggen: niet naar
het verleden zien, maar naar de toekomst zien. Maar
wij vragen: wat is toch in vredes naam „zien"?
Is het „zien" van den mensch in de kerk ooit los
te maken van de geldende bepalingen, die zij heeft?
Immers neen! Stel eens dat wij vandaag in één
verband leefden met de synodocraten, die ons eerst
uitwierpen, dan zijn wij toch gebonden aan de aldaar
geldende rechtsnormen? Die rechtsnormen kennen
wij uit de openbare verzekering, dat 1905-'42 van
God waren en het kerkrecht, dat ons uitwierp even-
eens. M.a.w. men zou ons morgen er wéér uitwerpen
zoodra men een besluit nam, dat tegen Schrift en
kerkorde inging en dat wij deswege zouden weigeren
uit te voeren. En men zou ons wéér verbieden de
kerken op te welken, langs den kerkelijken weg de
zaak in studie te nemen met het oog op de volgende
synode. En men zou wéér van ons verlangen niets
te leeren, dat niet ten volle in overeenstemming
was met 1905-'42, want dát was naar de Schrift,
zoo verzekert men.

Dr Ridderbos Jr. bedient dus heel huiselijk de
huisapothek en zegt dan: zie hier mijn recept:
„Vergeeten, vergeten, vergeten".

Maar zouden wij zijn huisapothek-voorraad in-
derdaad ook zelf aanspreken en weer niet hem ter

synode tijden, dan zou hij de eerste de beste a m b
t e l j k e ontmoeting, waarin ik of een ander me
houdt aan wat ik als Gods Woord zie, tot mij zeg-
gen, staande in den chorus synodalis: „Ik, als
officieel gediplomeerd geneesheer, ben van dit recept
niet gediend, want wij, synode, hebben niets ver-
geten en ook alles gehandhaafd". Dan zou de tweede
scheuring erger zijn dan de eerste; want het offen-
sief van recht en waarheid zou zijn kracht verloren
hebben.

Het huis-apothek-recept schrijft dus officieus
opium voor, opium voor het kerkvolk. Maar de
officieele kerk, zal zoo'n recept altijd officie-
e l moeten loochenen. Het is alleen maar héél,
héél erg jammer, dat zij het schrijven van dit offi-
cieuze recept zoo heel sterk begunstigd heeft, al-
thans „de facto", niet „de iure", o, neen. Wij ken-
nen vandaag vele officieele ambtenaren, die priva-
tim begunstigen wat zij ex cathedra verbieden en
verloochenen. Denk maar aan de H.A.R.K. e.d.
„Harkt" het tuin p a a d j e niet, maar wíed het
onkruid uit de tuin b e d e n.

K. S.

GESOL MET FEITEN.

De synodocratische pers, voor zoover ze ons onder
de oogen kwam, wekt medelijden. Zij kan niet
loochenen, wat ze toch zoo gaarne aan de aan-
dacht onttrekken wil, dat de jongste, de z.g.n. revisie-
synode alles heeft gehandhaafd. Zoo komt zij er
toe te solken met de feiten.

Typeerend is in dezen o.a. het synodocratisch
orgaan van de classis Utrecht.

„Ds W. Schouten schrijft bijv., dat het gerucht
de ronde deed, dat „cand." H. J. Schilder van het
ambt geweerd zou zijn omdat hij weigerde aan te
nemen dat de doop inwendige genade verzegelt.
Hoe vaak moeten wij er nog aan herinneren, i.e. dat
volgens uitdrukkelijke verzekering der desbetref-
fende deputaten het hierbij ging niet maar om
inwendige genade, doch zelfs om inwendige a a u
w e z i g e genade; 2e. dat niet wij of deze ex-candi-
daat, maar dr Grosheide in eigen persoon heeft
geschreven, dat de s y n o d e de loochening van
het verzegelen van inwendige aanwezige genade
door de sacramenten in strijd noemde met de be-
lijdenis en dit openlijk uitgesproken heeft; zoo, dat,
op verlangen der synode, dit ook uitdrukkelijk in
het rapport is vastgelegd; 4e. dat mede op grond
van dergelijke nonsens — want meer is het niet —
naar synodaal verlangen het preek-consent is in-
getrokken. Als nu Ds Schouten meent, dat die
synode en dr F. W. Grosheide tegenover dezen can-
didaat zich vergrepen heeft, wat wij ook afneemen,
dan moet hij dit ronduit zeggen. Hij laat dit echter
na. Maar hiermee is de zaak niet uit. Voor God óók
niet.

Vervolgens beweert ds W. Schouten, dat mijn
eenvoudige opmerking (hij noemt het een suggestie),
dat 1905 gehandhaafd werd, en dat wie er tegen
in gaat moet worden uitgeworpen, onwaar is. Maar
een kind heeft kunnen lezen, dat volgens de synode
de in 1905 gedane beweringen beleden waarheden
zijn. Eveneens, dat de zakelijke inhoud daarvan
niet mocht worden prijsgegeven. Waarom niet?
Omdat zij in overeenstemming waren met Schrift en
belijdenis. Nu moet ds Schouten ons niet vertellen,
dat wij in zijn kerkgemeenschap wel zouden mogen
ingaan tegen officieel-beleden waarheden.

Dat mag men wél als men behoort bij de gunste-
lingen, maar niet, als men behoort tot diegenen,
die men van zich af belieft te schudden. Wij voor
ons willen ons niet aan speculaties wagen, maar
lezen wat er staat. Van beleden waarheden is men
in de kerken niet af, want anders zou men van de
Schrift en van de belijdenis af komen. Een synode,
die verklaart: de oude formule was schriftuurlijk
en confessioneel zuiver, geeft geen revisie.

Als ds Schouten verder beweert, dat onderge-
teekende nog in 1944 aan de synode schreef: dog-
matisch zijn er geen verschillen tusschen ons, dan
vraag ik hem alleen maar: waarom jukt u zóó?
Nog pas heb ik in dit blad deze nonsens met de
stukken weerlegd.

Geheel in overeenstemming met deze onwaarheid
is dan ook het feit, dat ds Schouten verzekert, dat
de synode met den term „de zakelijke inhoud" (van
de uitspraken 1905-'42) het oog had niet op den
inhoud maar op de formulering van 1905. Inhoud
is, dacht ik, inhoud.

Niet beter maakt het ds de Jager, die voor de
zooveelste maal constateert, dat ik de rechtvaar-
digmaking van eeuwigheid, supra- en infra lapsaris-
me, „er bij sleepte", hoewel ze niets met de zaak
te maken hadden. Maar een kind weet weer, dat
deze punten in 1905 inderdaad zijn behandeld, dat
heél 1905 bindend verklaard is, etc. Het fraaiste
is, dat deze auteur verklaart, dat zijn synode bereid
is bewijzen te aanvaarden tegen de wettigheid van
de schorsing o.a. van de beide hoogleraren. Voor
de derde maal: een kind weet, dat ik haar gedwon-
gen heb zich uit te spreken over de vraag of zij
het antwoord op haar z.g.n. 5 vragen in behande-

ling wou nemen, zonder dat mij gelegenheid gegeven
werd haar dwaze beschuldigingen te ontzenuwen.
Zij heeft wel-bewust die vraag bevestigend beant-
woord. Eén van mijn studenten stuurde mij dezer
dagen een naamkaartje met de datums: 23-3-'44"
en 23-3-'46". De eerste datum was die der schor-
sing door een synode, die weigerde mijn bewijzen
in ontvangst te nemen. Als ik mij niet vergis was
het ds de Jager, die zich er voor geleend heeft één
van haar briefjes over te brengen naar Den Haag
vanwaar het mij kon bereiken in mijn toenmalig
adres. En — is het niet casueel? — in het blad van
23-3-'46 roept ds de Jager pathetisch uit: de synode
is bereid bewijzen te aanvaarden tegen de schorsing
van de hoogleraren Greijdenus en Schilder. Alsof
ze niet pas voor de zooveelste maal van de officieus
en officieel ingebrachte bewijzen zich afgemaakt
heeft. Die leuke student heeft zeker willen zeggen:
er is in twee jaar heel wat veranderd. Maar, wat
niet veranderd is, dat is de vleeschelijke zelfhand-
having der synode en het gesol met feiten door
haar zelf en door haar apologeten.

Misschien mogen wij ds de Jager en ds Schouten
er op wijzen, dat in hetzelfde nummer van hun
kerkbode van 23-3-'46 ds W. G. Bovendorp schrijft:
„Houdt daaraan vast: 1946 leert niets anders dan
1905 en 1942". Datzelfde meenen wij ook en het
staat er trouwens duidelijk in uitgedrukt.

K. S.

DE LOGICA DER HEREENIGING.

Sinds de Synode van Utrecht 1946 deputaten be-
noemde tot samenspreking met o.a. de Geref. kerken,
die art. 31 K. O. onderhouden, is de vraag naar de
basis dier samenspreking urgent geworden. Hoe men
daarover ginds denkt, kan blijken uit een artikel
van het synodelid Ds S. J. Popma in de Prov. Kerk-
bode van Utrecht, d.d. 16 Maart '46.

Ds P. schrijft o.m.:

„Men hoort een enkele maal de gedachte uitspre-
ken door de uitgetreden broeders: vóór wij samen-
spreken moeten eerst alle afzettingen en schorsingen
ongedaan gemaakt worden". Naar mijn overtuiging
is dit een eisch, die niet gesteld mag worden. Immers
staat de zaak zóó: de vrijgemaakten meenen met een
eerlijke overtuiging dat hun onrecht is aangedaan.
Wij, die trouw bleven aan de Geref. kerken zijn er
diep van overtuigd, dat er van onrecht geen sprake
is, en dat de schorsings- en afzettingenbesluiten
genomen moesten worden op grond van
Gods Woord en de kerkenordering. „Hoe moet
het nu verder?" De eenige zuivere houding is, dat
wij beginnen met elkanders goede trouw te
erkenne..... Beiden zijn we er van overtuigd,
dat we niet anders k o n d e n handelen, dan we
deden..... Persoonlijke omgang en ook kerkelijk
gesprek zijn eerst mogelijk, wanneer we bewust en
in vollen ernst het oordeel over de kwestie van
schorsingen en afzettingen overlaten aan God, die
rechtvaardig oordeelt. Dan is er ruimte gekomen
voor het kerkelijk gesprek. Daarbij erkenne
we elkander over en weer de facto als kerk.
We nemen bij die samenspreking als basis de
belijdenisgeschriften, die we gemeen-
schappelijk hebben, dus de 3 formulieren
van Eenigheid zonder meer."

Tot zoover Ds P. Enkele spatieeringen bracht
ik aan. 't Klinkt allemaal erg sympathiek en ver-
standig. Toch meen ik enkele kantteekeningen te
moeten maken:

a) wat die goede trouw betreft, ik blijf
van meening dat de schorsingen en afzettingen in
strijd waren met alle goede trouw. Eén groote en
nadrukkelijk gehandhaafde schending van 't ge-
schreven recht. Goede trouw is toch dat men zich
aan de afspraken houdt. M.a.w. de kwestie van
goede trouw kan men niet aan de orde stellen,
zonder 't kerkrechtelijk probleem
in vollen omvang aan te raken.
Ds P. mag niet vragen: geloof onze goede trouw,
zoolang de tuchtprocedures en de bevestiging daar-
van 't geloof in de goede trouw blijven schokken.

Voorts: Ds P. mag zich nu wel bereid toonen de
goede trouw der vrijgemaakten te erkennen. Maar
daar ligt nog een officieel schrijven van de vorige
synode, onderteekend door 't volle moderamen, en
republiceerd in alle kerkelijke organen, gedateerd
Juni '44. Daarin werd gezegd dat alle propaganda
tegen de aangenomen leer (bedoeld waren de be-
sluiten-'42) moest worden nagelaten in den eigen-
lijken ambtelijken arbeid en daarbuiten. Daarin
werden ook alle ambtsdraggers, die zich aan de leer-
uitspraken niet hielden, beschuldigd van „trouw-
breuk". En sindsdien is dat in alle toonaarden ver-
kondigd, dat wie de binding weigerde trouwbreuk
pleegde. Ds P. weet dat zeer wel; datum en plaats
zijn ons beiden bekend.

Men kan nu wel trachten die beschuldiging te
doen vergeten, 't officieele stuk ligt daar nog altijd.

Nu vraag ik me af: wat beteekent deze tirade
over de erkenning van wederzijdsche goede trouw?
U beschuldigt mij van ontrouw, en ik u. U hand-
haaft die beschuldiging in vollen ernst „voor Gods
aangezicht", ik doe dat desgelijks. Wilt u nu, dat

we toch maar gaan samenspreken onder wederzijdse erkenning van elkaars goede trouw? Dan zou er van die „volle ernst“ weinig overblijven. Of moet de samenspreking niet „voor Gods aangezicht“ plaats hebben?

b. De samenspreking zou ook beteekenen, dat we elkaar „de facto erkennen“ als kerk.

k. Moet eerlijk zeggen: ik begrijp van deze herenigingslogica even weinig als van de „psychologie van het schisma“, want 't is een donkere dag in de kerkelijke samenleving geworden, toen de synode van '42 voor 't eerst in een ultimatum aan de hoogleraren Greijdanus en Schilder een erkenning van haar besluiten „de facto“ eischte. Toen begon de scheur zich al af te teekenen: men eischte onderwerping „de facto“, ook waar 't „de jure“ niet mogelijk was. En sinds dien heeft die onderscheiding veel bedorven, en de scheur al breder gemaakt: alle vrijgemaakte broeders zijn uitgeworpen omdat zij een erkenning de facto weigerden daar waar die van Godswege, de jure, hun niet geoorloofd was. Ds P. kan dat alles weten.

Daarom vind ik 't zoo jammer, dat Ds P. thans die kerk verwoestende onderscheiding ten grondslag wil leggen aan de samenspreking tot hereniging. k. Geloof, dat daar niets van kan komen: 't beteekent een nieuwe lading dynamiet aanbrennen in plaats van cement.

Want Ds P. laat aan zijn voorstel tot erkenning de facto voorafgaan een nadrukkelijk gehandhaafde ontkenning de jure. Hij zegt immers, dat de tuchtmaatregelen genomen moesten worden op grond van Gods Woord. Zij konden niet anders handelen.

Voor mijn besef is dit artikel dan ook vol van innerlijke tegenstrijdigheid. Als ik 't overzichtelijk probeer voor te stellen, dan wil Ds P. en de synode van '46 eigenlijk dit: Volgens hen zijn wij:

De jure	De facto
1. Scheurmakers	gemeenschap der heiligen
2. Kettlers	ware geloovigen
3. Revolutionairen	gehoorzame kinderen Gods
4. Afwijkend van de belijdenis	staande op den grondslag der belijdenis
5. Gedreven door den geest van den Antichrist	geleid door den Geest van Christus
6. Der afsnijding waardig	medeërfgemenen der genade des levens
7. Geen kerk	wel kerk

Maar hoe kan men die beide uitsprakenreeksen ooit vereenigen?

Als de synode en Ds P. meenen dat 't niet anders mag op grond van Gods Woord (de jure), laten ze daarnaar dan handelen ook bij het zoeken van samenspreking (de facto). Men wil bij de samenspreking toch het Woord niet opzij zetten? Of de facto wel?

Op het standpunt van Ds P. en zijn synode, die alles (dogmatisch en kerkrechtelijk) handhaafde, is er maar één ding verantwoord „voor Gods aangezicht“: de uitgeworpen broeders blijven vermanen en ze roepen tot bekeerling; en voor de achtergeblevenen bezwaarden de kwesties dogmatisch en kerkrechtelijk zoo scherp stelen, dat de geesten openbaar worden en de gewetens gedrongen worden tot een beslissing, opdat NIEMAND, die de jure naar Gods Woord ginds niet thuis hoort, door een nieuwe „formuleering“ (die alle fijne puntjes verdoezelt, en waar de eenvoudigen niets van begrijpen) verleid worden de facto daar te blijven. Dat is kerkvergaderend werken: de oogen verlichten en de geesten openbaar maken. En het is alleen maar een lijmen van eenvoudige zielen, en daarom kerkverwoestend, als men zand in die oogen strooit en een geest van diepen slaap ontketent.

Daarom blijf ik tot Ds P. en tot heel zijn synode zeggen: als u overtuigd is, in volen ernst en voor Gods aangezicht, dat u uitwerpen moet (de jure), handel daarna dan ook de facto, en blijf uitwerpen, en zeg niet: keert tot ons terug, en noem ons geen kerk.

Trouwens, men kan gemakkelijk zoo schrijven als Ds P. doet, en besluiten tot samenspreking, zooals zijn synode doet. En dus zeggen, dat men bereid is de facto anders te handelen dan men de jure moet handelen.

Doch 't is niet waar, noch bij de synode, noch bij Ds P.. Want de synode, die aldus besloot, handhaafde alle schorsingen en afzettingen. Wat men de jure als geboden ziet, dat voert men uit de facto, en men blijft dat bekrachtigen. Maar zeg dan ook niet, dat u bereid is tot erkenning de facto, zoolang u de facto blijft uitbannen. En Ds P., die vandaag zegt tot erkenning de facto bereid te zijn, ook hij handelt daarnaar niet. Hij theoretiseert op papier over een de facto dat niet klopt op het de jure. Maar 't is nog maar enkele maanden geleden, dat hij ook de pen op papier zette. Dat was toen hij aan de classis Amersfoort te kennen

gaf, dat naar zijn oordeel Ds E. Th. v. d. Born, Ds B. Holwerda en een heel aantal ouderlingen en diakenen niet als trouwe ambtsdragers in de kerk van Christus geduld konden worden, en hij verzocht toen bedoelde classis „overeenkomstig dit oordeel“ bedoelde broeders te ontzetten uit hun ambt. Hij begeerde afzetting-de-facto, in overeenstemming met zijn oordeel-de-jure, dat deze ambtsdragers in de kerk van Christus niet geduld konden worden. Maar waarom fantaseert hij dan nu over erkennen-de-facto in tegenstelling met het oordeel-de-jure?

c. En dan de basis van de samenspreking: de 3 formulieren zondermeer als belijdenisschriften die we gemeenschappelijk hebben. „Zonder meer“: dat zal wel beteekenen: zonder de uitspraken van 1905, '42 en '46.

Maar ik zou willen vragen: is dat inderdaad „zonder meer“? Of anders: hebben we heusch de 3 formulieren gemeenschappelijk? Indien ja, waarom heeft men ons dan uitgeworpen? Dan moet men beginnen met te erkennen, dat de binding van '42 boven de belijdenis uitging. Dan moet men beginnen met de erkenning, dat men aan de oude belijdenis iets heeft toegevoegd.

Dat zal men wel niet bedoelen. Men zal zeggen: die uitspraken in '42 gaan niet boven de belijdenis uit, maar zijn nadere verklaring, toepassing, interpretaties der belijdenis. Doch dan zitten we direct in de misère: want dan hebben we de 3 formulieren niet werkelijk gemeenschappelijk, alleen maar in naam.

Maar wat blijft er dan van de gemeenschappelijke basis over? Dan worden om maar iets te noemen al dadelijk uitgeschakeld Zondag 25-27 H. Cat., art. 33 Ned. Geloofsbelijdenis. Daar zijn we 't dan niet over eens. En daarbij blijft het niet.

Hebben we, om maar iets te noemen, nog gemeenschappelijk Art. 7 Ned. Geloofsbel., dat zegt dat „het verboden is den Woorde Gods iets toe te doen of af te doen“. Als de synodocraten met hun leer werkelijk staan op den grondslag van dit artikel, dan hebben wij iets afgedaan van het Woord. Staan daarentegen wij op de basis van art. 7, dan niet meer zij, want dan hebben zij in '42 aan dat Woord iets toegevoegd.

Hebben we werkelijk gemeenschappelijk art. 29 N. G. B. over de merkteekenen van ware en valsche kerk?

Ik geloof 't niet. Want Ds P. e.s. zeggen: we hebben in de bekende procedure de kerkelijke tucht gebruikt om de zonden te straffen. Wij daarentegen houden vol: zij vervolgen degenen die heilig leven naar 't Woord Gods.

Hebben we gemeenschappelijk Zondag 30/31 H. Cat.? Ik geloof 't niet. Want Ds P. wil degenen die hij uitbandede wegens zonden die in een gewoon lid der afsnijding waardig zijn, toch weer aannemen zonder dat „zij betering heurs levens bewijzen“. Hij wil menschen die als scheurmakers geen deel in het rijk van Christus hebben, en tegen wie hij daarom de sleutelen des hemels rijks hanteerde, weer aannemen niet met den sleutel van den ban, naar 't formulier der wederopneming, doch met den looper van een erkenning-de-facto.

Daarom is dat noemen van een basis van samenspreking (de gemeenschappelijke formulieren zondermeer) alleen maar fictieve gemeenschappelijke basis.

De 3 formulieren, zegt Ds P. Niets méér. Maar 't beteekent:

de 3 formulieren, doch heel wat minder. De 3 formulieren, min art. 7, 29, 33, min Zondag 25-27, min de Dordtsche leerregels (want wij zijn immers aanhangers van een verijnd remonstrantisme?). En de synode van '46 achtte 't toch nog pas noodig, 't verband tusschen verbond en verkiezing vast te leggen in verband met de gewijzigde situatie sinds '42? Dat beteekent toch, dat de vrijgemaakten dat verband niet erkennen? Want waarom was 't anders noodig dat verband vast te leggen, nog wel in verband met de veranderde situatie?

Al met al: er blijft van die basis niet veel over als gemeenschappelijke basis.

En gesteld dat er nog eenige gemeenschappelijke basis was, waarop samenspreking over de brandende vragen mogelijk zou zijn, alles hangt in de lucht. Want dan zegt men ginds: basis-de-jure is nog niet basis-de-facto.

En daarom beteekent nu een eventuele afwijzing van de samenspreking op deze basis (die niet gemeenschappelijk is, en voor hen alleen maar de jure is) niet, zooals Prof. Dr H. N. Ridderbos schrijft, dat de vrijgemaakte kerken „iedere poging om tot overeenstemming te komen al van tevoren verijdelen“, en evenmin dat zij den „enig mogelijk ken weg tot hereniging versperren“, maar eenvoudig dat zij de facto geen anderen weg willen gaan dan zij de jure mogen gaan. Want het koninkrijk der hemelen kent wel sleutelen, maar geen loopers.

B. HOLWERDA.

ONEERLIJKE VOORLICHTING VAN HET „GEREF. WEEKBLAD“.

Dezer dagen verschijnt de vierde druk van het mee door mij geschreven „Rondom 1905“. Bij deze gelegenheid wil ik dan ingaan op de critiek, die het „Geref. Weekblad“ enkele malen heeft uitgebracht, bizonder op een door mij geschreven deel.

De eerste aanval kwam van Prof. Dr J. Ridderbos, in het nr van 7 Dec. 1945. Hij gaf daarin eerst een citaat van Hel. de Cock, dat de gedoopte moet „beoordeeld en besproken worden als een waar geloovige“ (spatiëring van Prof. R.). In de volgende kolom vervolgt hij dan, onder het kopje „Onjuiste voorlichting“: „In verband met het voorafgaande is te wijzen op een onjuiste voorlichting in het boekje „Rondom 1905“. Daar wordt uit De Cock's geschrift het volgende citaat gegeven: „lij is een lid der gemeente, een geloovige geworden, die als de zoodanige beoordeeld en besproken moet worden“. De schrijver (dat ben ik, B. H.) in „Rondom 1905“ zegt, dat De Cock hier „geloovige“ niet noemt in eigenlijken, specifieke zin, maar dat het voor hem alleen aanduidt het kerklidmaatschap. Hierbij is echter over het hoofd gezien de door mij geciteerde uitspraak van de voorafgaande bladzijde, waar gezegd is: „beoordeeld en besproken als een waar geloovige“ (spatiëring van mij, R.). Dit is toch wel duidelijk; en het is frapperend, dat dit in „Rondom 1905“ juist is weggelaten; wie zal over dit geschrift eens een rechtvaardig-vonniss vellen?“

Nu, van Prof. R. is in ieder geval het vellen van een vonnis, een rechtvaardig vonnis, over dat boekje niet te verwachten.

Hij zegt eerst, dat ik een zin van De Cock op de voorafgaande pagina „over het hoofd heb gezien“, maar vindt het even later al „frapperend“, dat deze zin in dat boekje door mij „juist“ is weggelaten. Deze tweede formuleering, alsmede de verzuchting om een „rechtvaardig vonnis“, wekken bij mij den indruk, dat hier volgens Prof. R. iets meer aan de hand is dan een over het hoofd zien; Prof. R. suggereert, als ik het goed begrijp, een opzettelijk weglaten van zijn citaat. Inderdaad, als dat zoo is, dan mag ieder zeggen, dat mijn citaten tendentius zijn, en dat ze een vonnis verdienen zoowel van moreel als wetenschappelijk standpunt. En ik zal me er niet mee kunnen troosten, dat in het mee door Prof. R. onderteekende Prae-advies citaten worden gevonden, die ik in „Rondom 1905“ als tendentius heb gebrandmerkt. Juist als ik hem en zijn mede-onderteekenaars dat verwijt maak, moet ik zelf te meer toezien, dat ik niet in dezelfde zonde val.

Toch wijs ik de critiek van Prof. R. af. Allereerst omdat ik eerlijk in dat boekje vele voorbeelden had gegeven van onhelderheid en onzekerheid in terminologie alsmede van tegenstrijdigheid in gedachte bij De Cock e.s. Als ik daarnaar niet vele bladzijden had gewijd, dan zou Prof. R. een zeker recht hebben gehad tot zijn verzuchting om een „rechtvaardig vonnis“. Hoewel, ook dan nog niet meer dan een schijn van recht.

Dat is direct duidelijk, als ik de door Prof. R. aangevallen passage letterlijk citeer; en daarin een enkele spatiëring aanbreng. Op pag. 54, 2e dr., schreef ik: „Hoe onzuiver, althans in wetenschappelijk opzicht, men zijn meening over de kinderen formuleerde, moge nu blijken uit enkele citaten. „In of door den doop is er... geen inwendige verandering in den doopeling geschied, maar... is hij geworden, wat hij tevoren niet was, d.i. hij is een lid der gemeente, een geloovige geworden, die als de zoodanige beoordeeld en besproken moet worden. Zij (de kerk) oordeelt alleen over de door haar waarneembare verhouding, waarin iemand tot de gemeente staat“. Ik betoogde toen op grond van dit citaat, dat De Cock, als hij zegt, dat iemand in of door den doop een geloovige wordt, niet denkt aan wedergeboorte, immers er is geen inwendige verandering des harten geschied (begin citaat); maar bedoelt kerklidmaatschap, zooals dit voor menschen waarneembaar is (slot citaat).

Wat is dus de kwestie? Toen ik dat schreef, heb ik niet een voorafgaande pagina bij De Cock „over het hoofd gezien“, nog veel minder „juist“ die weggelaten“, maar De Cock laten zeggen, wat hij zei. Ik meen nog, dat ik daarom geen vonnis verdien.

Doch voor een rechtvaardig vonnis komt wel in aanmerking Prof. R., die durfde suggereeren, dat ik een bepaalde zinsnede „juist“ weglief, terwijl hij op hetzelfde moment bezig was den belangrijkste kop en den belangrijkste staart van het door mij gegeven citaat expres weg te laten. Dit noem ik oneerlijke voorlichting, wijl bewust knoeien aan iemands woorden.

Een tweede staaltje van oneerlijke voorlichting trof ik weer in het „Geref. Weekblad“, 8 Maart 1946, ditmaal van de hand van Ds W. Tom van Sappemeer: Zijn critiek richt zich tegen wat ik

schreef en de opvatting van het Prae-advies gehaalde menten gewezig onjuist w

beroeppen genomen zei ik, gelegen w

1. Die ren, waan

2. Dan dergelijken is niet aanwijzen en het dan

3. Noo der verk vervult o

En posi gemeense factum v

tie van

Ds Tom er meer n van Prof.

als Ds T geven, ik

Maar w op de wo zijn in d den doop'

Het staat geen err slechts

Catechism Zoo we zijde g

mij, B. H schreef ee

aan de kerken. M maar een zijn.

Als ik citaten u dus in d punt n

Ds Tom e wordt schove

Een der is zoo on simpel co

Eén din werd op d formule a

dat de S; vatting, i kinderen, den. Ik

Synode st Prae-advie tum. Het

doet. Hij ven in „G haar ver

opzij ge wel niet weer bind

zal?

Tenslott nummer v dit boekje

lijk. Men legd en d

tracht te brochure: niemand, e

staan on duidelijk

zich niet laat bren

beoogt d Schrift en

formule te leer verwe

er niets t ten volle i

punt zich uitdrukke

Ook dat woorden g gordijn!“

zin“ etc. I niet kracl

materiaal, Feiten en; het leggen

minkt is l echter het

schreef op blz. 100 van dat boekje. Ik bestreed daar de opvatting van het Prae-advies, bij de bespreking van het slot der vierde verklaring van 1905. Het Prae-advies was van oordeel, dat de daar aangehaalde belijdenisuitspraken lezen, dat de sacramenten geloof en wedergeboorte als reeds aanwezig veronderstellen. Ik betoogde toen, dat het onjuist was zich ten bewijze van die opvatting te beroepen op de perfecta: gewassen zijn, aangenomen heeft, geschonken heeft. Want, zoo zei ik, als in die perfecta het zwaartepunt had gelegen voor de Synode van 1905, dan had men:

1. Die perfecta toch minstens moeten cursiveren, waarvan echter geen sprake is.

2. Dan had in alle 3 geciteerde uitspraken een dergelijk perfectum moeten voorkomen; doch dat is niet het geval; een perfectum kan men „slechts aanwijzen in de aanhalingen van den Catechismus en het dankgebed na den doop; doch niet bij art. 33”.

3. Nooit meer kunnen komen tot de slotlinea der verklaring, waar staat, dat God de belofte vervult op zijn tijd.

En positief berodeneerde ik toen (p. 101), dat het gemeenschappelijke der 3 citaten niet was het perfectum van het wedergeboren-zijn, doch de kwestie van het beteekenen en verzegelen.

Ds Tom is het daarmee niet eens. Nu, dat zijn er meer niet; hij bevindt zich dan in het gezelschap van Prof. Grefjanus en wijlen Dr R. J. Dam. En als Ds Tom een andere interpretatie had willen geven, ik zou hem zijn gang hebben laten gaan.

Maar wat doet Ds Tom? Hij valt me vooral aan op de woorden, dat die perfecta „slechts te vinden zijn in den Catechismus en in het dankgebed na den doop”. Aldus: „Hier wordt toegestemd: Het staat aldus in den Catechismus... Of hij er dan geen ernst mee maakt? Hij schrijft: Het is slechts!! te vinden in de aanhalingen uit den Catechismus en in het dankgebed na den Doop... Zoo wordt ook de Catechismus ter zijde geschoven (deze eene spatieëring van mij, B. H.)... Slechts in den Catechismus. Zoo schreef een Gereformeerd predikant, nu hoogleraar aan de theologische school der „vrijgemaakte” kerken. Men houde dit „slechts in den Catechismus” maar eens voor aan broeders, die nog bezwaard zijn.

Als ik dus schrijf: slechts in twee van de drie citaten uit de belijdenis komt een perfectum voor, dus in dat perfectum ligt het zwaartepunt niet voor de Synode van 1905, dan maakt Ds Tom ervan: Slechts in den Catechismus — zoo wordt de Catechismus ter zijde geschoven.

Een dergelijke verdraaiing van iemands woorden is zoo ontzaglijk immoreel, dat ik volsta met het simpel constateeren van deze oneerlijkheid.

Een ding is nog interessant. Als ik het wel heb, werd op dienzelfden 8 Maart de nieuwe vervangingsformule aangenomen, waarbij een noot is gevoegd, dat de Synode ook ruimte wil laten voor de opvatting, dat de kinderen te beschouwen zijn als kinderen, die nog wedergeboren zullen worden. Ik ben het daarmee niet eens; maar de Synode staat op dit punt blijkbaar niet achter het Prae-advies, dat den nadruk legde op het perfectum. Het zal me eens benieuwen, wat Ds Tom nu doet. Hij moest nu maar eens een artikeltje schrijven in „Geref. Weekblad”: „de Synode heeft in haar vervangingsformule den Catechismus opzij geschoven, blijkens de noot”. Hij zal het wel niet schrijven, denk ik. En zich ook nu wel weer binden. Of hij zijn beleediging ook terugnemen zal?

Tenslotte Prof. Dr H. N. Ridderbos, in datzelfde nummer van het „Geref. Weekblad”. Hij valt ook dit boekje aan als volgt: Verder is 1905 duidelijk. Men heeft er wel een rookgordijn omheen gelegd en den klaren zin ervan op allerlei wijze getracht te verdoezelen (men herinnere zich bijv. de brochure: „Rondom 1905”), maar tenslotte kan niemand, die de woorden wil lezen zooals ze er staan ontkennen, dat „houden voor wedergeboren” duidelijk Nederlandsch is en voor een ieder, die zich niet door allerlei bijgeluiden van de wijs laat brengen, ook zeer wel te verstaan is”. Hij betoogt dan, dat 1905 en 1942 overeenkomstig Schrift en belijdenis zijn; doch juist toch de nieuwe formule toe; hierin is n.l. de uitwendige Verbondsleer verworpen; en als dat maar vaststaat, dan is er niets tegen om degenen, die zakelijk daarmee ten volle accoord gaan, doch op een ondergeschikt punt zich bij voorkeur een weinig anders willen uitdrukken, zoover mogelijk tegemoet te komen.

Ook dat is een methode van bestrijding: groote woorden gebruiken „een volslagen misgreep”, „rookgordijn!”, „een poging tot verdoezeling van den klaren zin” etc. Maar met groote woorden kan men toch niet krachteloos maken het overstelpend feitenmateriaal, dat in „Rondom 1905” verzameld is. Felten en argumentatie op grond der feiten is nooit het leggen van een rookgordijn. Al wat openbaar maakt is licht. Een rookgordijn legde rondom 1905 echter het Prae-advies, met citaten uit de 16e eeuw

b.v., en zonder eenig feitenmateriaal uit den tijd van 1905.

Prof. R. vindt het „te houden voor wedergeboren” duidelijk. Dan had men het beter kunnen laten staan, geloof ik. Als dat perfectum „wedergeboren” overeenkomstig Schrift en belijdenis is, dan knoeit de Synode van '46, die dat perfectum disputabel stelt. Ze mag dat dan doen uit de sympathiekste overwegingen — in Amersfoort konden we Febr. '44 op dat punt niets bereiken —, als het de waarheid Góds is, dan mag geen Synode dat loslaten. En dan mag Prof. R. dat niet toejuichen.

Hij zegt: dit is maar een ondergeschikt punt. O, het is maar dat ik het weet. In 1943—45 was het anders de hoofdzaak. Dat zei de Synode toen in den brief van 25 Febr. '44; daar lag de hoofdzaak van het Prae-advies; en het dankgebed na den doop was beslissend; en dit was een kwestie waarin volgens het eenparig oordeel van 1905 en 1942 onder ons zekerheid behoorde te bestaan.

Nu zegt Prof. R.: het is maar een ondergeschikt puntje, en hij mag dat zeggen, want de Synode laat het in de bekende noot ook al los.

Ondertusschen blijven ze allemaal zeggen: zakelijk hebben we in de vervangingsformule 1905 en 1942 gehandhaafd. Wel ja, door wat toen officieel de hoofdzaak werd genoemd, thans tot een ondergeschikt puntje te maken. De hoofdzaak van toen loslaten, en dan toch: „zakelijk” alles handhaven!

Kerkstijl anno 1946: zakelijke handhaving met loslating van de hoofdzaak. De toen belèden waarheden Góds wat de hoofdzaak betreft (brief van 25-2-44) loslaten, en toch de arme schapen wismaken, dat men de toen beleden waarheden onverzwakt handhaaft.

Rookgordijnen leggen? Inderdaad, dat kunnen ze in Utrecht '46. De stukken zijn niet teruggenomen; men praat er niet meer over. Wat zegt u van onze nieuwe formule? Is dat niet „de waarheid”? Zijn we niet trouw? Onverzwakt handhaven van de toen beleden waarheden? Ach ja, de menschen lezen den brief van 25-2-44 niet meer, en het Prae-advies komt nu in de la. De waarheid is immers niet veranderd?

Maar als Pilatus vandaag leefde, en sericus de handelingen der laatste Synodes volgde, dan zou hij zeggen: wat is waarheid? En ditmaal zou hij met zijn sceptische vraag gelijk hebben!

B. HOLWERDA.

GEESTELIJKE ADVIEZEN

GESCHREVEN IN HET TESTAMENT.

Het is al een heelen tijd geleden, dat ik iets schreef in deze rubriek.

Ik hoop, dat de lezers zich zullen herinneren, dat ik het toen had over een artikel van Dr Impeta van Kampen, waarin hij den staf had gebroken over wat ik, naar men hem had verteld, gezegd zou hebben ergens in Zuid-Holland.

Vrij scherp heb ik toen veroordeeld, dat Dr Impeta, zonder beter onderzoek op zulk een wijze op dat verhaal had gereageerd.

Gelukkig kan ik nu zeggen, dat hij ronduit over dit doen amende honorable heeft gedaan en zijn excuus heeft gemaakt. Ik waardeer dat en ben daar dankbaar voor. Inzoooverre is deze zaak hiermee afgedaan.

Zakelijk geschil blijft er evenwel nog over.

De persoon, die Dr I. had ingelicht, had ook geschreven, dat ik gezegd zou hebben, dat van elk kind der gemeente gold: „De God des Verbonds heeft u, met het bloed Zijns Zoons, in Zijn Testament geschreven.”

Welnu, deze uitdrukking heb ik inderdaad eens gebruikt en ik ben herhaaldelijk daarover aangevallen.

Ook die broeder, die aan Dr I. geschreven had, had daar groot bezwaar tegen.

Toch is het vrucht van verkeerd begrijpen van mijn woorden, wanneer men zich daar zoo tegen verzet.

Men vat mijn woorden dan op, als zou ik daarmee hebben willen zeggen, dat God elken bondeling heeft geschreven in het „Boek der Verkiezing.”

Wanneer ik dat inderdaad bedoeld had zou ik natuurlijk daarmee iets zeggen, dat nooit is te handhaven.

Niet elk kind der gemeente immers wordt zalig. Helas niet.

Maar als dan toch elk kind der gemeente zou zijn geschreven in het „Boek der Verkiezing”, dan zou daaruit volgen, dat het mogelijk zou zijn Gods Verkiezing ongedaan te maken.

En dat zou dwaasheid zijn.

Maar dat is mijn bedoeling natuurlijk niet geweest. Het Testament, dat is Gods Verbonds-

boek; in dat Testament geschreven te zijn beteekent, dat God mij verzekert: „gij behoort tot dat volk, dat Ik tot Mijn dienst heb afgezonderd en waaraan Ik het eeuwige leven geef.”

Maar in datzelfde Testament zijn eveneens de voorwaarden geschreven, waaraan de ingeschrevenen hebben te voldoen, zal dat machtige Verbondsheil in hun leven werkelijk worden gerealiseerd.

Voldoe ik daaraan niet, dan ontgaat mij dat heil; en dat niet alléén, maar dan zal ook de Verbondsverwerping mijn oordeel ontzettend verzwaren. De Heere zal niet ongestraft laten de booze verachting van dat voorrecht, van die Goddelijke voorkeur, dien Hij mij had betoond, door mij op te nemen in Zijn Verbond.

Dat ik nu gezegd heb, dat de Heere mijn naam in Zijn Testament heeft geschreven met het bloed van Christus, dat wil niet anders zeggen dan dit: „alleen doordat Christus als Middelaar in het Verbond is ingekomen, alléén doordat Hij als Middelaar des Verbonds Zijn bloed heeft vergoten is het mogelijk dat God de Heere ons in dat Verbond tot Zijn dienst aanvaardt en ons het eeuwige leven geeft. Over alle Verbondsweldaden ligt de purperen gloed van het bloed van Christus. Daarom kan ik zeggen: „uwe namen zijn daarin geschreven met het bloed van Zijn Zoon.”

Alle gedachte aan het verbreken van Gods Raad of aan de mogelijkheid van een afval der heiligen is mij ten eenenmale vreemd.

De fout, die onze bestrijders telkens maken is deze:

Zij nemen als uitgangspunt hun eigen Verbondsopvatting. En staande op dat standpunt gaan zij dan onze uitspraken bekijken. En ja, dan komen zij natuurlijk tot wonderlijke conclusies.

Ik bedoel dit: voor hen beteekent het zijn in het Verbond, dat een mensch uitverkoren is. Die twee dingen vallen voor hen saam. En ja, als dat werkelijk zoo was, dan zou nooit kunnen worden gesproken van Verbondsverbreking; dan zou het ongeoorloofd zijn om tegen de kinderen der gemeente te zeggen: „uw naam staat in het Testament.”

Maar zulk een wijze van strijden, waarbij men zijn eigen Verbondsbeschouwing schuift onder onze uitspraken, is natuurlijk ongeoorloofd.

Men moet beginnen met zich rekenschap te geven van ons uitgangspunt en van daaruit verder onze uitspraken beoordeelen. Wie dat niet doet zal ons telkens, geheel ten onrechte, leelijke ketterijen in de schoenen schuiven.

En nu wil ik liever maar niet meer altijd over deze dingen haspelen. Het standpunt dat men van weerszijden inneemt is nu wel duidelijk.

Mijn groote bezwaar tegen het standpunt, dat men van synodale zijde verdedigt is en blijft, in de eerste plaats, dat het niet klopt op de Schrift. Op dat standpunt is er immers van wezenlijke bondsbreuk geen sprake, is er ook geen plaats voor echte verbondswraak. Wanneer immers Verbond en Verkiezing saamvallen, dan kan een bondeling niet uitvallen.

Dan is alle spreken over Verbondsbreuk en Verbondswraak slechts een: „b j w j z e v a n s p r e k e n.” Maar daaraan ontbreekt tenslotte alle klem en kracht.

In de Schrift zijn deze dingen hooge en heilige realiteit zoowel in Oud- als Nieuw Testament.

Maar hierdoor verliest het Verbond ook zijn heerschende plaats in het leven. Bij die beschouwing kan ik niet leven uit het Verbond. Ik weet immers niet van het begin af of ik uitverkoren en dus bondeling ben.

Ik kan dan niet uit het Verbond tot een bepaalde levenshouding komen. Dan moet ik eerst altijd subjectivistisch, individualistisch trachten tot het geloof en tot het deelhebben aan Christus te komen en ik kan daarbij niet uitgaan van de Verbondsbelofte, wijl ik niet weet of zij mij waarlijk geldt.

Dan zal ook mijn verder leven zich concentreren op mijzelf, op een zelfbeschouwing, waarbij de vraag overheerscht: „heb ik nu in mijn leven wel de blijken van de verkiezing?”

Dat verlamt het leven.

Van jongsaf moet ik mij gegrepen weten door het Verbond, waarin het God behaagt heeft mij, met al wat ik ben en heb, te requireeren tot Zijn dienst, te roepen tot het geloof, terwijl Hij aan die Verbondsgehoorzaamheid verbindt, h e t e e u w i g e l e v e n .

Zoo wordt mijn leven wat het zijn moet: één dienen van God in Zijn werk, in den bouw van Zijn wereld.

Daarop moeten wij in onze reformatische worsteling het oog blijven houden.

Wij moeten oppassen, dat wij ons niet gaan verliezen in den formeelen strijd om ons recht, het rechtvaardige van onze houding.

Dat behoort er ook bij. Maar laten wij oppassen, dat wij daarbij niet uit het oog verliezen d e m a t e r i e , waarover het tenslotte gaat.

Anders komen wij niet verder.

Het rechtvaardige van onzen strijd zal tenslotte